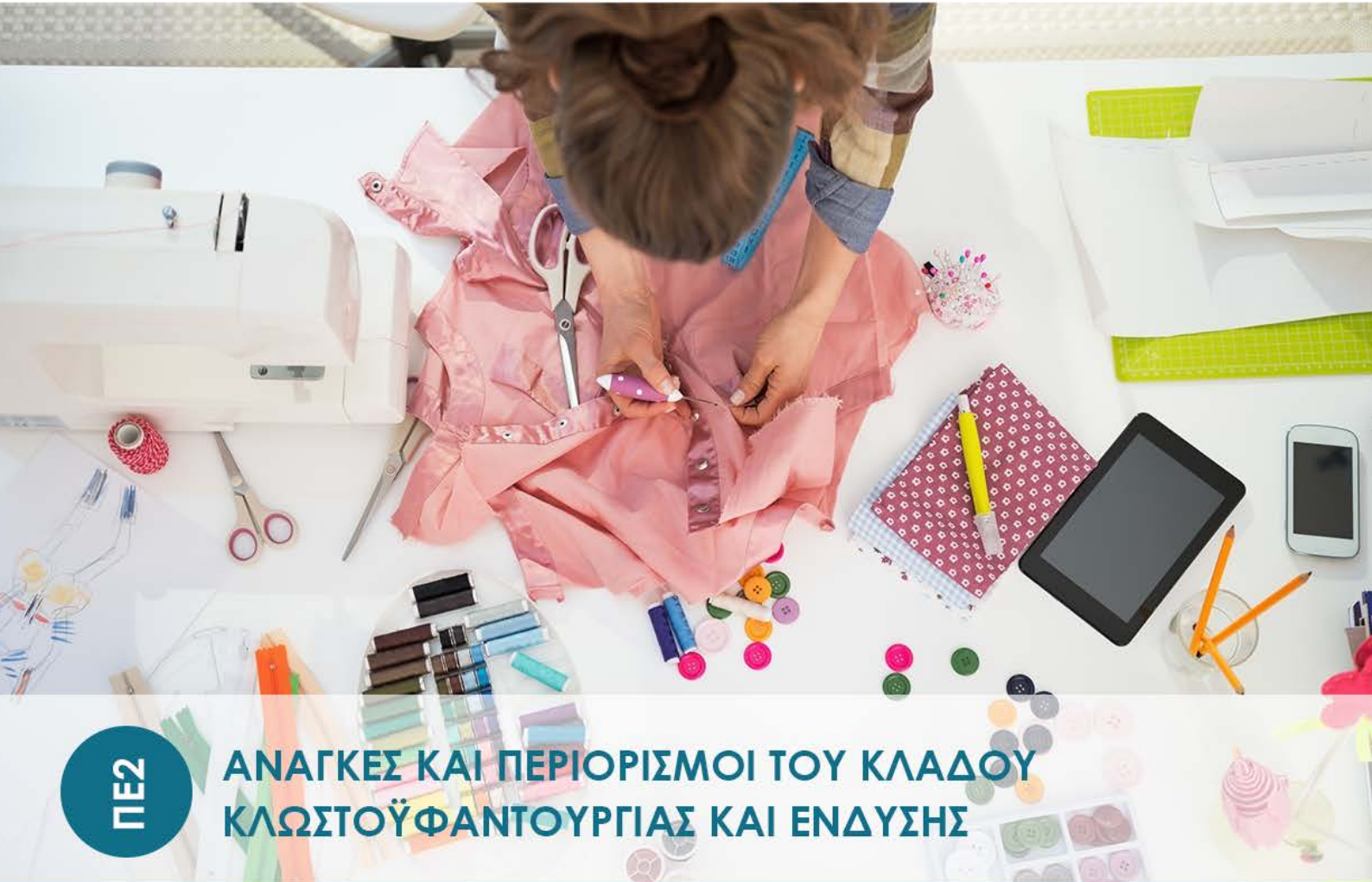

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΩΣΤΟΪΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΔΥΣΗ

ΠΕ2

ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΚΛΩΣΤΟΪΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΣΗΣ

Ηλεκτρονική παρουσίαση

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΛΩΣΤΟΪΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΣΗΣ

Περίληψη

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΣΗΣ

Περίληψη

της Αναφοράς των αποτελεσμάτων της έρευνας γραφείου
που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2015

Παραδοτέο:	Προβλεπόμενες δεξιότητες στη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης
Πακέτο Εργασίας:	ΠΕ2
Αριθμός Παραδοτέου	2.2
Επικεφαλής εταίρος ΠΕ:	P9 RO -TUIASI
Επίπεδο διάχυσης:	Δημόσιο
Κατάσταση:	Τελικό
Προβλεπόμενη παράδοση:	30 Απριλίου 2015
Ημ/νία παράδοσης:	30 Απριλίου 2015
Υπεύθυνος εταίρος:	E9 RO - TUIASI
Συν-υπεύθυνος εταίρος:	E8 EL - CRE.THI.DEV. (ΔΗ.ΣΚΕ.ΑΝ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή.....	4
1.1 Γενικό πλαίσιο έργου	4
1.2 Στόχοι της προγράμματος	6
1.3 Μεθοδολογία	7
1.4 Ομάδα έργου.....	9
2. Περίληψη	10
2.1 Εισαγωγή.....	11
2.2 Επισκόπηση του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης	11
2.3 Προβλεπόμενες τάσεις για τις νέες διεξιότητες για τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης του μέλλοντος	12
2.4 Κύρια αποδεδειγμένα πλεονεκτήματα για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) να χρηματοδοτήσουν και να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες των ΑΕΙ.....	14
2.5 Τάσεις και προσέγγιση για τη δημιουργία αποτελεσματικών και ελκυστικών Μαζικών Ανοιχτών Διαδικτυακών Μαθημάτων (ΜΟΟC).....	16
2.6 Έρευνα πεδίου – σχεδιασμός και μεθοδολογία.....	18
2.7 Συμπεράσματα.....	20
2.8 Παραρτήματα.....	21

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικό Πλαίσιο Έργου

Οι βιομηχανίες της κλωστοϋφαντουργίας και του ενδύματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζονται από πολύ έντονο διεθνή ανταγωνισμό. Οι παραγωγοί της ΕΕ αντιμετωπίζουν οξύ ανταγωνισμό από τις εξαγωγές των νέων βιομηχανικών χωρών, στις οποίες οι χαμηλοί μισθοί και εργοδοτικές εισφορές δίνουν ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα στους τομείς της παραγωγής και στις υπηρεσίες εφοδιασμού. Οποιαδήποτε προσπάθεια για επιβίωση του Ευρωπαϊκού κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης σε ένα τέτοιο διεθνές περιβάλλον απαιτεί μία συνολική αναθεώρηση στο τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων και προσέγγισης των αγορών (marketing), μαζί με μια πληρέστερη κατανόηση των διεργασιών των διεθνών αγορών και των αναγκών τους.

Παράλληλα, η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες. Η ικανότητα εύρεσης χρηματοδότησης μέσω του εθνικού τραπεζικού συστήματος έχει δυσκολέψει σε αρκετές χώρες και οι ευκαιρίες για επέκταση παρουσιάζουν ένα δυσανάλογο ρίσκο για τις περισσότερες από αυτές.

Αλλαγές όσον αφορά τις απαιτήσεις σε δεξιότητες, που προέρχονται κυρίως από αλλαγή του τρόπου ζωής και του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για κατευθυντήριες γραμμές για προστασία του περιβάλλοντος και για βιώσιμες λύσεις, έχουν επίσης επηρεάσει την ανάπτυξη του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης. Αυτές οι αλλαγές δεν συνοδεύονται από αντίστοιχες αλλαγές στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση προκαλώντας έλλειψη σε κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό, ιδιαίτερα στους τομείς της διοίκησης και της στρατηγικής.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης στην ΕΕ φαίνεται ότι στερούνται του δυναμικού να προσπελάσουν τις πλέον υποσχόμενες διεθνείς αναδυόμενες αγορές, καθώς υπολείπονται σε αναπτυξιακά σχέδια προσανατολισμένα στις εξαγωγές και σε ικανότητα να δημιουργήσουν τις απαραίτητες συνθήκες για εξαγωγές.

Την ίδια ώρα η γενική στασιμότητα της αγοράς μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επηρεάσει αρνητικά την καινοτομία, κυρίως τη μη-τεχνολογική καινοτομία, αυτή που σχετίζεται με μεθόδους οργάνωσης, διοίκησης και μάρκετινγκ. Η καλλιέργεια μιας καινοτόμου νοοτροπίας θεωρείται ζωτικής σημασίας για οποιοδήποτε βιομηχανικό τομέα και θα έπρεπε να είναι αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης της διοίκησης. Παρά το γεγονός αυτό η ανώτατη εκπαίδευση στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης έχει παραβλέψει αυτή τη δεξιότητα από το πρόγραμμα σπουδών.

Παράλληλα, οι εξελίξεις που αφορούν στην κατανόηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα σημαντικών περιβαλλοντικών παραμέτρων, απαιτούν λειτουργία επιχειρήσεων που εξασφαλίζουν βιώσιμη ανάπτυξη, συνεπή με το περιβάλλον παραγωγή και οργανωτικές

πρακτικές εξαιρετικής σημασίας για όλα τα επίπεδα της παραγωγής. Οι διοικήσεις, περισσότερο από ποτέ, θα πρέπει να εστιάσουν στην ενεργειακή αποδοτικότητα και τον έλεγχο των εκπομπών αερίων, καθώς οι έλεγχοι θα επικεντρώνονται στη συμμόρφωση αυστηρών περιβαλλοντικών προτύπων.

Ουσιαστικές διοικητικές δεξιότητες, όπως η ηγεσία, δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, οικονομικών, διοίκησης έργων και κριτικής σκέψης θα βρίσκονται πάντοτε στην πρώτη γραμμή οποιασδήποτε επαγγελματικής κατάρτισης.

Το αντικείμενο του έργου είναι ο προσδιορισμός των αναγκαίων δεξιοτήτων που απαιτείται να αποκτήσουν οι επιχειρηματίες για να βελτιώσουν τα προσόντα τους και να αποκτήσουν επαρκή γνώση με σκοπό να καταστήσουν τις επιχειρήσεις τους ανταγωνιστικές. Κύριος στόχος του είναι η γεφύρωση του κενού μεταξύ εκπαίδευσης και παραγωγής, ώστε να κτίζει ισχυρότερες συνέργειες μεταξύ καινοτομίας, δεξιοτήτων και επαγγελματών, μέσα σε ένα προσαρμοζόμενο, ολοκληρωμένο πλαίσιο.

Οι σπουδαιότεροι παράγοντες που συνεισφέρουν στη δημιουργία αυτού του κενού είναι η ανεπάρκεια των υφιστάμενων διαδικασιών εκπαίδευσης και η απόστασή τους από τις ανάγκες της παραγωγής, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται ανεπάρκεια όσον αφορά τις επαγγελματικές απαιτήσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά σε μη τεχνικές και σε στρατηγικές δεξιότητες των κλάδων (που κυρίως οφείλονται σε ταχείες πρωτοεμφανιζόμενες αλλαγές στο περιβάλλον της Ευρωπαϊκής και της διεθνούς αγοράς). Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των ενώσεων επαγγελματιών και εργοδοτών (με άμεση εμπειρία όσον αφορά τις αναγκαιότητες του κλάδου) και των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) σε θέματα δημιουργίας και επικύρωσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα ΑΕΙ, επιτείνει το κενό στις σύγχρονες ανάγκες των επιχειρήσεων.

Ανάμεσα στους στόχους του προγράμματος είναι να συγκεντρώσει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη από τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, ώστε να δουλέψουν από κοινού για την επικύρωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της τοπικής, της διεθνούς και της αναδυόμενης αγοράς, αυξάνοντας την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η συνεργασία μεταξύ επαγγελματικών ενώσεων, εργοδοτών και ΑΕΙ στην ανάπτυξη μελλοντικών προγραμμάτων είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση και ανάπτυξη του κλάδου.

Με στόχο τον εκσυγχρονισμό των ανώτατων εκπαιδευτικών συστημάτων της Ευρώπης και έχοντας κατά νου ότι ο κλάδος Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης αποτελείται κυρίως από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, το πρόγραμμα στοχεύει κυρίως:

Στην επαύξηση της καινοτομίας στα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης για την κλωστοϋφαντουργία και την ένδυση, με την από κοινού ανάπτυξη νέων μεθόδων εκμάθησης και

διδασκαλίας, βασισμένων στην επίλυση προβλημάτων, επικεντρωμένων στους εκπαιδευόμενους και στην ανταπόκριση σε προκλήσεις και προβλήματα που επηρεάζουν τους κλάδους. Έμφαση θα δοθεί σε θέματα διοίκησης προσανατολισμένης στις εξαγωγές, μη-τεχνολογικής καινοτομίας, καινοτομίας στο marketing, επανασχεδιασμού των διεργασιών με βάση τη βιωσιμότητα, την εταιρική κοινωνική ευθύνη και την Ποιότητα.

Επίσης στην καλλιέργεια επιχειρηματικής αντίληψης και δεξιοτήτων στη νέα γενιά της διοίκησης των κλάδων κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων στην εκμάθηση εγκάρσιων δεξιοτήτων, με την ανάπτυξη προγραμμάτων ανώτατης εκπαίδευσης με τη συνεργασία των επιχειρήσεων. Έμφαση θα δοθεί σε δεξιότητες επιχειρηματικότητας όπως η ηγεσία, η ανάληψη ρίσκου και η δημιουργικότητα.

Λαμβάνοντας υπόψη τις νέες απαιτήσεις και πιέσεις της οικονομικής κρίσης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η θέσπιση μιας συνεχούς, παραγωγικής συνεργασίας μεταξύ εκπαίδευσης και παραγωγής είναι πρωταρχικής σημασίας. Η συνεργασία αυτή θα εγγυάται την ενθάρρυνση και την εγκατάσταση στρατηγικών δεξιοτήτων και πρωτοβουλιών που θα λαμβάνονται μέσω μιας οραματικής και διδαχθείσας εκτίμησης των κινδύνων, εντός των νέων αναδυόμενων πλαισίων παραγωγής στο πεδίο.

Τελικός στόχος του προγράμματος είναι ο σχεδιασμός, η δημιουργία και η διαχείριση ενός Μαζικού Ανοιχτού Διαδικτυακού εκπαιδευτικού προγράμματος (MOOC) το οποίο θα αποκρυσταλλώνει και θα αναπαράγει τα αποτελέσματα της έρευνας και της συνεργασίας μεταξύ εκπαίδευσης και παραγωγής.

1.2 Στόχοι του προγράμματος

Στο πλαίσιο των γενικών στόχων του προγράμματος, οι στόχοι του Πακέτου Εργασίας (ΠΕ)2 – **Ανάγκες και περιορισμοί του κλάδου Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης** – είναι η εκτίμηση των αναγκών των Ευρωπαϊκών Μικρομεσαίων επιχειρήσεων του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, επικεντρώνοντας στην ανάπτυξη, την καινοτομία και τη βιωσιμότητα. Η φάση αυτή υποστηρίζει την ανταλλαγή καλών πρακτικών, αμοιβαίας μάθησης και την επίτευξη κοινών αποτελεσμάτων ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Η αναφορά αυτή «Προβλεπόμενες δεξιότητες στη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης» αντιπροσωπεύει ένα από τα παραδοτέα του ΠΕ2, τα αποτελέσματα του οποίου θα αποτελέσουν τη βάση για την επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων του προγράμματος:

- Ανάπτυξη κλαδικών μεθόδων για την πρόβλεψη αναγκών σε υψηλές δεξιότητες.
- Προσδιορισμό των νέων δεξιοτήτων για τα μελλοντικά στελέχη της διοίκησης των κλάδων κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης.
- Σχεδιασμό και υλοποίηση συγκεκριμένων πρωτοβουλιών που παρακινούν τους επιχειρηματίες να επενδύσουν και να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες των ιδρυμάτων

Ανώτατης Εκπαίδευσης και των κέντρων έρευνας και επιχειρηματικότητας για να προσδιορίσουν τις απαιτήσεις σε νέες δεξιότητες.

- Ανάπτυξη μιας νέας, ευέλικτης, καινοτόμου προσέγγισης μάθησης και μεθόδου διδασκαλίας για τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, παίρνοντας υπόψη τα εμπόδια που υπάρχουν ανάμεσα στα ΑΕΙ και τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, που βασίζεται στην βιωματική μάθηση με την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων.

1.3 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε για την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες των νέων στελεχών διοίκησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης βασίστηκε στην ποιοτική έρευνα με τη χρήση ποιοτικών μεθόδων.

Σε αυτό το στάδιο του προγράμματος η κύρια ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε για την πρόβλεψη των δεξιοτήτων αποτελείτο από δευτερεύουσα έρευνα μέσω συλλογής δευτερευόντων στοιχείων. Αυτό συμπεριέλαβε την περίληψη, αντιπαραβολή και σύνθεση των δημοσιευμάτων που υπάρχουν και αναφορές σχετικές με τον κλάδο, επικοινωνίες και μελέτες σε διεθνές, Ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, στατιστικά στοιχεία, δημοσιεύσεις (βιβλία, άρθρα, λευκές βίβλους), μελέτες περιπτώσεων, καλές πρακτικές κλπ.

Η έρευνα γραφείου επικεντρώθηκε κυρίως σε μια ποιοτική ανάλυση του κλάδου Κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, καταγραφή τάσεων και όψεων της βιομηχανίας μέσα σε ένα οκταετές πλαίσιο. Στατιστικά στοιχεία λήφθηκαν από αξιόπιστες πηγές πριν εδραιωθούν και διασταυρωθούν με εθνικές και διεθνείς αναφορές που εστιάζουν στα κίνητρα της αλλαγής και τις προβλεπόμενες ανάγκες σε δεξιότητες για τον κλάδο.

Οι εταίροι έψαξαν για πληροφορίες συλλέγοντας στοιχεία από υπάρχουσες πηγές σε οργανωτικό, εθνικό, Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, όπως το διαδίκτυο, Άρθρα ή άλλες δημοσιεύσεις, Βιβλία, Κυβερνητικά έγγραφα και σχετικές Εθνικές Αρχές, πανεπιστήμια και ερευνητικούς οργανισμούς και άλλες βιομηχανικές πηγές.

Όλοι οι εταίροι κάλυψαν τις εθνικές τους πηγές. Οι ευρωπαϊκές και διεθνείς πηγές μοιράστηκαν μεταξύ των εταίρων. Μία βάση δεδομένων με τις λεπτομέρειες των επαφών των ενδιαφερομένων μερών και των ομάδων στόχων δημιουργήθηκε για χρήση στο πλαίσιο αρκετών πακέτων εργασίας: ΠΕ2, ΠΕ3, ΠΕ5, ΠΕ6 και ΠΕ7.

Η έρευνα γραφείου επικεντρώθηκε σε μια ποιοτική όσο και ποσοτική ανάλυση (όπου εντοπίστηκαν αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία) καθώς και στην περιγραφή των παρακάτω όψεων της βιομηχανίας:

- ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης του κλάδου Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης, στις χώρες – εταίρους (ή/και στις γειτονικές χώρες);
- ανάλυση των νέων δεξιοτήτων για τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης του μέλλοντος βασισμένη σε Ευρωπαϊκές κλαδικές αναφορές (συμπεριλαμβανομένων των χωρών των εταίρων);
- πληροφόρηση για τα κλαδικά παρατηρητήρια/συνδέσμους, τα ερευνητικά κέντρα και ΑΕΙ σε εθνικά επίπεδα και Ευρωπαϊκό επίπεδο που ασχολούνται με την παρακολούθηση της ανάπτυξης των κλαδικών δεξιοτήτων και των προβλεπόμενων απαραίτητων δεξιοτήτων;
- ανάλυση των συγκεκριμένων υπαρχουσών πρωτοβουλιών που ενεργοποιούν τους επιχειρηματίες να επενδύσουν και να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες των ΑΕΙ καθώς και των ερευνητικών και επιχειρησιακών κέντρων με στόχο τον καθορισμό των απαιτήσεων για νέες δεξιότητες;
- ανάλυση τάσεων και προσεγγίσεων για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και δεσμευτικών μαζικών ανοιχτών διαδικτυακών προγραμμάτων εκπαίδευσης (MOOCs) ως μία ευέλικτη, καινοτόμα προσέγγιση εκμάθησης και μεθόδου διδασκαλίας για τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, λαμβάνοντας υπόψη υπάρχοντα εμπόδια μεταξύ ΑΕΙ, μικρομεσαίων και πολύ μικρών επιχειρήσεων που να βασίζεται στην εμπειρική μάθηση και στις πραγματικές συνθήκες;
- βάσεις δεδομένων επαφών (με εθνικούς οργανισμούς/αρχές, πανεπιστήμια, ερευνητικούς τεχνικούς οργανισμούς, σχολές επαγγελματικής κατάρτισης και κέντρα, επαγγελματικούς οργανισμούς/συνδέσμους, άλλους σχετικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις).

Για τη δημιουργία αυτής της αναφοράς και την επίτευξη των στόχων της, η απαιτούμενη πληροφόρηση και ανάλυση βασίζονται στην εργασία όλων των εταίρων. Σύμφωνα με τις μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές που συμφωνήθηκαν τον Ιανουάριο του 2015 για την έρευνα γραφείου, η κατανομή εργασιών είναι οι εξής:

- Επισκόπηση των εθνικών κλάδων κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (εμπλεκόμενοι εταίροι: E10-υπεύθυνος, E2, E5, E6, E8, E11, E12, E13, E14);
- Ανασκόπηση βιβλιογραφίας με στόχο τις νέες απαιτούμενες δεξιότητες στον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (εμπλεκόμενοι εταίροι: όλοι, E9-υπεύθυνος);
- Κύριες Ευρωπαϊκές αναφορές για νέες δεξιότητες για τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης του μέλλοντος (εμπλεκόμενοι εταίροι: E2-υπεύθυνος, E4, E13);
- Κύρια διεθνή κλαδικά παρατηρητήρια/σύνδεσμοι, ερευνητικά κέντρα, ΑΕΙ σε διάφορα εθνικά επίπεδα και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για την παρακολούθηση της ανάπτυξης των κλαδικών δεξιοτήτων και των προβλεπόμενων αναγκών για δεξιότητες (εμπλεκόμενοι εταίροι: E5-υπεύθυνος, E2, E3, E6, E9, E11, E12, E13, E14);
- Κύρια πλεονεκτήματα βασισμένα σε στοιχεία για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις σχετικά με την επένδυση και τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες των ΑΕΙ, ερευνητικών κέντρων

και κέντρων επιχειρηματικότητας για τον καθορισμό νέων απαιτήσεων για δεξιότητες. (E3-υπεύθυνος, E4, E7);

- Τάσεις και προσεγγίσεις για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και δεσμευτικών μαζικών ανοιχτών διαδικτυακών προγραμμάτων εκπαίδευσης (MOOCs), που υποστηρίζουν μια αποκεντρωμένη, αυτό-καθοδηγούμενη και επαρκώς εμπειρική μάθηση, πιο ανεξάρτητη όσον αφορά το χρόνο και το χώρο, με περισσότερο ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων (εμπλεκόμενοι εταίροι: E1=υπεύθυνος, E9, E14).

1.4 Ομάδα έργου

Αριθμός εταίρου Όνομα οργανισμού

E1	Link Campus University
E2	Universiteit Gent/ Department of Textiles
E3	Material Connexion Italia Srl
E4	Associació Agrupació d'Empreses Innovadores Tèxtils
E5	Universitat Politècnica de Catalunya
E6	Technological Education Institute of Piraeus
E7	A Fotopoulou GLP
E8	Creative Thinking Development
P9	"Gheorghe Asachi" Technical University of Iasi
P10	Asociatia Absolventilor Facultatii de Textile-Pielarie din Iasi
P11	University of Ljubljana
P12	Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczosci
P13	CIAPE - Centro Italiano per l'Apprendimento Permanente
P14	Maison de la Promotion Sociale

2. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αναφορά «**Προβλεπόμενες δεξιότητες στο κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης**» έχει υλοποιηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Μελλοντικά στελέχη διοίκησης κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης για εταιρείες προσανατολισμένες στις εξαγωγές, το μάρκετινγκ, την καινοτομία, τη βιωσιμότητα και την επιχειρηματικότητα, TECLO», ως παραδοτέο του ΠΕ2 – «Ανάγκες και περιορισμοί του κλάδου Κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης».

Αυτή η αναφορά απεικονίζει τα βασικά ευρήματα της σχεδιασμένης έρευνας γραφείου (συλλέγοντας πληροφορίες από διαφορετικές διαθέσιμες πηγές ώστε να επιτευχθούν οι καθορισμένοι στόχοι) και επισημαίνει τα κυριότερα συμπεράσματα έτσι ώστε να περιγράψει την κατάσταση της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, τις νέες δεξιότητες που απαιτούνται στον κλάδο και την υποστήριξη που χρειάζονται οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Τα κύρια θέματα που περιλαμβάνονται στην αναφορά μπορούν να συνοψισθούν στα παρακάτω:

- Μία σύντομη ανασκόπηση του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης στην Ευρώπη.
- Αναφορές σε κύρια κλαδικά παρατηρητήρια/συνδέσμους, ερευνητικά κέντρα και ΑΕΙ σε διαφορετικά εθνικά επίπεδα και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Μία αναφορά των νέων απαιτούμενων δεξιοτήτων για τους μάντζερς του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης.
- Κύριες Ευρωπαϊκές κλαδικές αναφορές για τις νέες δεξιότητες για τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης τους μέλλοντος.
- Κύρια, τεκμηριωμένα πλεονεκτήματα, που προέρχονται από τη αλληλεπίδραση και τη συνεργασία μεταξύ των εταιρειών, των ΑΕΙ, των ερευνητικών και επιχειρηματικών κέντρων για τον καθορισμό των απαιτήσεων για νέες δεξιότητες.
- Τάσεις και προσεγγίσεις για την ανάπτυξη νέων, ευέλικτων, καινοτόμων μεθόδων εκμάθησης, βασιζόμενων στην Τεχνολογία Επικοινωνιών και Πληροφορικής, η οποία μπορεί να εφαρμοστεί στον τομέα κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης.
- Μία γενική και τεκμηριωμένη άποψη αναφορικά με δυνατά οφέλη της χρήσης Μαζικών Ανοικτών Διαδικτυακών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης, όπως νέα ευέλικτα και αποτελεσματικά προγράμματα εκπαίδευσης, καθώς και νέες, ευέλικτες, καινοτόμες προσεγγίσεις μάθησης και μεθόδου διδασκαλίας.
- Τη μεθοδολογία και τα εργαλεία που απαιτούνται για την έρευνα πεδίου ώστε να προσδιοριστούν αναλόγως οι κύριες ανάγκες και το είδος της στήριξης που απαιτείται για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ώστε να γίνουν «αποτελεσματικές και καινοτόμες», τα κύρια πλεονεκτήματα που απορρέουν από την εφαρμογή των ανωτέρω διαδικασιών για τις επιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης καθώς και τα κύρια πλεονεκτήματα

της διδασκαλίας εγκάρσιων δεξιοτήτων μέσω μαζικών ανοιχτών διαδικτυακών προγραμμάτων εκπαίδευσης (MOOCs).

2.1 Εισαγωγή

Το **εισαγωγικό μέρος** της αναφοράς παρουσιάζει το συνολικό περιεχόμενο του προγράμματος και των στόχων του, αναδεικνύοντας την ανάγκη για τη δημιουργία ενός πλαισίου το οποίο θα προβλέπει τις απαιτούμενες δεξιότητες και θα έχει ως αποτέλεσμα επαγγελματίες με περισσότερα προσόντα. Απαιτείται η συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών από τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης ώστε να σχεδιάσουν και αναπτύξουν εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που θα ανταποκρίνονται στις συνεχώς διαφοροποιούμενες ανάγκες των τοπικών, διεθνών και αναδυόμενων αγορών, αυξάνοντας την επάρκεια και την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών μικρομεσαίων επιχειρήσεων του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης. Επιπλέον, επισημαίνονται οι στόχοι του ΠΕ2 – «Ανάγκες και περιορισμοί του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης» το οποίο περιλαμβάνει ως ένα από τα αποτελέσματά του την αναφορά αυτή «Προβλεπόμενες δεξιότητες στο κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης», τα αποτελέσματα της οποίας θα αποτελέσουν τη βάση για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων του προγράμματος.

2.2 Επισκόπηση του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης

11

Ο σκοπός του **δεύτερου κεφαλαίου** είναι η παρουσίαση της ανάλυσης του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, με αναφορές στην επίδοση των υποκλάδων του και προσδιορισμό των ευκαιριών για τον κλάδο. Στατιστικά στοιχεία ελήφθησαν από αξιόπιστες πηγές πριν εδραιωθούν και διασταυρωθούν με εθνικές και διεθνείς αναφορές που εστιάζουν στα κίνητρα για αλλαγή και τις προβλεπόμενες ανάγκες σε δεξιότητες μέσα στον κλάδο.

Στην Ευρωπαϊκή βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης προσδιορίστηκαν και περιγράφηκαν πέντε βασικά κίνητρα για αλλαγή: βιομηχανικές και καταναλωτικές αγορές, παγκοσμιοποίηση, γνώση και τεχνολογία, πολιτική και κανονιστικό πλαίσιο καθώς και η οικονομική κρίση. Τα κύρια ευρήματα στις τάσεις και τα κίνητρα της αλλαγής αναδεικνύουν τις ανάγκες, τις βιομηχανικές στρατηγικές, τους τεχνολογικούς, οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους.

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει επίσης τα αποτελέσματα της έρευνας γραφείου που αναφέρεται στον προσδιορισμό σχετικών φορέων οι οποίοι παρακολουθούν και καταγράφουν την εξέλιξη των δεξιοτήτων του κλάδου και προβλέπουν ανάγκες σε δεξιότητες: εθνικοί φορείς/αρχές, υπηρεσίες, πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, επαγγελματικοί οργανισμοί/σύνδεσμοι, επιχειρήσεις, άλλα ενδιαφερόμενα μέρη κλπ από διαφορετικά εθνικά επίπεδα και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται αποτελούν μία βάση δεδομένων με τη μορφή αναφορών στα κύρια κλαδικά παρατηρητήρια, τους συνδέσμους, τα ερευνητικά κέντρα και τα ΑΕΙ σε διαφορετικά εθνικά επίπεδα και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και έναν κατάλογο επαφών ανά χώρα. Η βάση δεδομένων περιλαμβάνει μία ποικιλία ενδιαφερομένων μερών του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, συμπεριλαμβάνοντας πανεπιστήμια με εκπαιδευτικά προγράμματα στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και του ενδύματος, ερευνητικά κέντρα στον ίδιο τομέα, κυβερνητικούς οργανισμούς, εθνικές/τοπικές υπηρεσίες, επιτροπές, επιχειρήσεις από τον κλάδο, μη κυβερνητικές οργανώσεις κλπ.

2.3. Προβλεπόμενες τάσεις σχετικά με τις νέες δεξιότητες για τον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης του μέλλοντος

Όπως και άλλοι τομείς της μεταποιητικής βιομηχανίας, ο κλάδος κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης είναι πολύ ευαίσθητος στις προκλήσεις που προκύπτουν από τη διεθνοποίηση, την παγκοσμιοποίηση και τις αναδυόμενες αγορές. Είναι γεγονός ότι η διεθνοποίηση αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη, αλλά κάθε επιχείρηση θα πρέπει να παραμείνει ισχυρή στην εγχώρια αγορά. Προκειμένου να ανταποκριθούν στη ζήτηση των καταναλωτών για «ηθικά» και «φιλικά προς το περιβάλλον» προϊόντα, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο να επενδύσουν στην εταιρική ευθύνη και τη βιωσιμότητά τους. Επίσης, ο κλάδος κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης προκειμένου να προχωρήσει, θα πρέπει να δώσει μεγαλύτερη σημασία στην παραγωγή καινοτόμων προϊόντων, στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και πρακτικών. Για παράδειγμα, πολλές εταιρείες της ΕΕ έχουν μεταφέρει το ενδιαφέρον τους σε νέες αγορές πιο απαιτητικές όπως αυτή των τεχνικών υφασμάτων. Ταυτόχρονα, ο κλάδος πρέπει να διατηρήσει τα παραδοσιακά πλεονεκτήματά του, που προκύπτουν από τη μόδα και τα εμπορικά σήματα, τα δημιουργικά σχέδια, τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα και τις καλές πρακτικές. Όλες αυτές οι προκλήσεις απαιτούν εργαζόμενους με υψηλά προσόντα που να ανταποκρίνονται σε ποικιλία καθηκόντων.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η ανάπτυξη του κλάδου θα πρέπει να είναι έξυπνη μέσω της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της διεθνοποίησης. Επίσης, θα πρέπει να είναι περιεκτική, μέσω της ανάπτυξης των εξατομικευμένων προϊόντων. Ταυτόχρονα, η ανάπτυξη του κλάδου πρέπει να είναι βιώσιμη, μέσω της ανάπτυξης φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων.

Οι δεξιότητες που απαιτούνται από τις θέσεις εργασίας στη Ευρωπαϊκή βιομηχανία ένδυσης και κλωστοϋφαντουργίας, έχουν εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό και σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεχίσουν να εξελίσσονται με ταχείς ρυθμούς από το 2013 έως το 2025. Συγκεκριμένα όσον αφορά τις ειδικές δεξιότητες που απαιτούνται από τον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης, με βάση τις οποίες ο κλάδος μπορεί να εξελιχθεί προς το 2020, ισχύουν τα εξής:

1. Οι τεχνικές ικανότητες παραγωγής θα παραμείνουν στο επίκεντρο, με ιδιαίτερη έμφαση στη ζήτηση για ευέλικτο προσωπικό που μπορεί να λειτουργήσει σε διαφορετικές θέσεις εργασίας.
2. Η διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας, η επιχειρηματικότητα, οι πωλήσεις και το marketing (συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων στο διεθνές εμπόριο) αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Για πολλές επιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης της ΕΕ, «το εμπόριο έχει πάρει τη θέση της παραγωγής».
3. Η Ευρωπαϊκή βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης χρειάζεται δεξιότητες στην τεχνολογία, την καινοτομία και την αειφορία. Οι κορυφαίες τεχνολογίες που χρήζουν ανάπτυξης είναι η μαζική εξατομίκευση, η σωματομέτρηση 3D, τα προηγμένα συστήματα CAD, οι τεχνολογίες ηλεκτρονικού εμπορίου (e-Commerce), οι καινοτόμες διαδικτυακές υποδομές για προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις του καταναλωτή ένδυση και υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου στα καταστήματα λιανικής πώλησης.

Οι εξελισσόμενες συνθήκες θα απαιτούν από τις εταιρείες του κλάδου να αλλάζουν συχνά το επιχειρηματικό τους μοντέλο.

Ο κύριος στόχος της Έκθεσης είναι η **πρόβλεψη των νέων δεξιοτήτων για το μέλλον στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης**, καθώς η αγορά εργασίας αλλάζει και εξελίσσεται συνεχώς με αποτέλεσμα και την εξέλιξη και αλλαγή των απαιτούμενων δεξιοτήτων. Οι μελλοντικές θέσεις εργασίας απαιτούν ένα σύνθετο μείγμα δεξιοτήτων, ικανοτήτων και προσόντων. Στο πλαίσιο αυτό, οι managers των ΜΜΕ του κλάδου θα πρέπει να αποκτήσουν εγκάρσιες βασικές ικανότητες και να αναπτύξουν νέες δεξιότητες για να είναι σε θέση να προσαρμοστούν σε μια ποικιλία εργασιών.

Η πληροφόρηση σχετικά με αυτό το θέμα, που περιλαμβάνεται στο **κεφάλαιο 3** της Έκθεσης, επιτεύχθηκε μέσω της έρευνας γραφείου. Η έρευνα γραφείου περιλαμβάνει βιβλιογραφική ανασκόπηση και ανάλυση των ευρωπαϊκών κλαδικών μελετών σχετικά με τις νέες δεξιότητες για τη μελλοντική ανάπτυξη του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης.

Από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τις νέες δεξιότητες που απαιτούνται, προκύπτει η ανάγκη της αναδιάρθρωσης των διαδικασιών και της αλλαγής του επιχειρηματικού μοντέλου των εταιρειών του κλάδου καθώς και των βασικών μοντέλων εξειδίκευσης που αφορούν τις νέες απαιτούμενες δεξιότητες.

Οι διοικητικές δεξιότητες γίνονται όλο και περισσότερο μια βασική ανάγκη του κλάδου. Υπάρχει μεγάλη ζήτηση για εργαζόμενους που να συνδυάζουν τεχνολογικές και διοικητικές ικανότητες, συμπληρούμενες από εγκάρσιες δεξιότητες (π.χ. καλή διαπροσωπική επικοινωνία, κοινωνικότητα) καθώς και επιχειρηματικές ικανότητες. Η βιομηχανία Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης θα πρέπει να προσανατολίσει τη στρατηγική της στις νέες αναδυόμενες αγορές και αυτό θα απαιτήσει, από τα νέα στελέχη, έναν συνδυασμό ικανοτήτων σε θέματα επωνυμίας

(branding), marketing και διανομής. Η καινοτομία αποτελεί κλειδί για την επιβίωση και την ανάπτυξη των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης.

Η καινοτομία στον κλάδο δεν πρέπει να περιορίζεται στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, αλλά και στην προώθηση νέων ιδεών, νέων επιχειρηματικών ευκαιριών, στην αναδιοργάνωση της επιχειρηματικής ρουτίνας, της εξωτερικής επικοινωνίας και του marketing. Στις περισσότερες επιτυχημένες επιχειρήσεις του κλάδου, η διοίκηση έχει εξοικειωθεί με τις δεξιότητες της μαζικής εξατομίκευσης, της διαχείρισης έργου, τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και τη συνεργασία με τα ερευνητικά κέντρα.

Για να αντιμετωπίσουν τον έντονο παγκόσμιο ανταγωνισμό, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στρέφονται όλο και περισσότερο στην έρευνα και την καινοτομία για να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα τους. Το πεδίο εφαρμογής νέων υλών, υλικών και τεχνολογιών με βάση το ύφασμα συνεχίζει να διευρύνεται. Σε πολλές μεγάλες τελικές αγορές, όπως οι μεταφορές, οι κατασκευές, η ενέργεια, η υγεία και το περιβάλλον, υπάρχει μια τάση αντικατάστασης των παραδοσιακών κλωστοϋφαντουργικών υλικών και τεχνολογιών με νέα προϊόντα, που να βασίζονται στα μοναδικά χαρακτηριστικά των επιδόσεων και τη βιωσιμότητα τους. Επίσης οι μεγάλες και ελκυστικές αγορές της μόδας και της διακόσμησης προσφέρουν ενδιαφέρουσες δυνατότητες ανάπτυξης για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στην εγχώρια αγορά τους και σε όλο τον κόσμο. Οι αγορές αυτές χαρακτηρίζονται από την υψηλή δημιουργικότητα, την ποιότητα, τη βιωσιμότητα, και τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα όπως η μαζική εξατομίκευση.

2.4 Κύρια αποδεδειγμένα πλεονεκτήματα για τις MME ένδυσης και κλωστοϋφαντουργίας και της συμμετοχής τους στις δραστηριότητες των ΑΕΙ

Σε αυτό το κεφάλαιο, η έκθεση παρουσιάζει διάφορες περιπτώσεις συνεργασίας πανεπιστημίων και βιομηχανίας που ήδη υπάρχουν, με επιπλέον ανάλυση όσον αφορά εκείνες που είναι στρατηγικής σημασίας για το TECLO. Επιπλέον, δίδεται έμφαση στα πλεονεκτήματα αλλά και στα προβλήματα των συνεργασιών αυτής της φύσης καθώς και στα εμπόδια που ανακύπτουν και εμποδίζουν την ομαλή συνεργασία.

Ο στόχος είναι να εντοπιστούν τα πλεονεκτήματα που θα αφυπνίσουν το ενδιαφέρον των επιχειρηματιών, ώστε να επενδύσουν από κοινού και να συμμετέχουν στις δραστηριότητες των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των ερευνητικών και επιχειρηματικών κέντρων για την αντιμετώπιση των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα παρέχουν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, στις ενώσεις εργαζομένων και στα συνδικαλιστικά όργανα του κλάδου ένα κινητήριο εργαλείο (Δεκάλογος) με σκοπό την αναβάθμιση της κατάρτισης του κλάδου μέσω της συνεργασίας με ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μέσω της συνεργασίας θα επιτευχθεί ο καθορισμός και η επικύρωση των

αναλυτικών προγραμμάτων, η προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, η εξάλειψη των εμποδίων μεταξύ των τεχνολογικών, σχεδιαστικών, εμπορικών και επικοινωνιακών τομέων. Η εκπαίδευση σε «ήπιες δεξιότητες», με θέματα που είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις θα βοηθήσει να κλείσει το χάσμα παραγωγικότητας.

Η έρευνα γραφείου θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τα μετρήσιμα αποτελέσματα της συνεργασίας πανεπιστημίων και βιομηχανίας, τις υφιστάμενες πολιτικές με στόχο να μεγιστοποιηθεί η μεταφορά γνώσεων και των δυνατοτήτων μάθησης από τα πανεπιστήμια στις επιχειρήσεις προκειμένου να ξεπεραστούν τα κενά γνώσης και να τονωθεί η επιχειρηματική αντίληψη στους σπουδαστές. Ιδιαίτερα εμπόδια αλλά και πιθανά κίνητρα που θα μπορούσαν να δώσουν ώθηση στις ΜΜΕ να συνεργασθούν με ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό να κλείσουν το χάσμα παραγωγικότητας πρέπει επίσης να επισημαίνονται στην έκθεση.

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με το θέμα αυτό τονίζει τα πλεονεκτήματα μιας ισχυρής σχέσης μεταξύ της βιομηχανίας και των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δίνοντας έμφαση στις μορφές συνεργασίας και την αποτελεσματικότητά τους και τις ευκαιρίες που δίδονται στις ΜΜΕ και τα ΑΕΙ να εργαστούν από κοινού για μετρήσιμα οφέλη και για τα δύο μέρη.

Το κύριο πλεονέκτημα μιας εταιρικής σχέσης μεταξύ των επιχειρήσεων, των ΑΕΙ και των ερευνητικών κέντρων έγκειται στην *καινοτομία και τη μεταφορά της γνώσης*.

Πολλοί συγγραφείς (Perkmann, 2007, Bonaccorsi and Piccaluga, 1994, Blumenthal et al., 1996, Webster, 1994, Urayaa, 2010 και Etzkowitz, 2008) τονίζουν το νέο ρόλο των ΑΕΙ, την επιρροή τους στην οικονομία και την κοινωνία και την ανάγκη για μια διορατική προσέγγιση και στρατηγική σκέψη κατά την κατάρτιση μακροπρόθεσμων σχεδίων. Τα ΑΕΙ δεν περιορίζονται πλέον μόνο στον παραδοσιακό ρόλο τους της διδασκαλίας και της έρευνας, αλλά επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους και στο θέμα της εμπορευματοποίησης, όπου η συνεργασία με τις εταιρείες είναι το πιο σημαντικό στοιχείο.

Ο αριθμός των ερευνητικών συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αυξηθεί δραματικά τα τελευταία 20 χρόνια γεγονός που υπαγορεύεται από την ανάγκη των επιχειρήσεων να παραμείνουν ανταγωνιστικές με την ανάθεση συγκεκριμένων ερευνητικών έργων σε ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα. Για να παραμείνουν ανταγωνιστικές στην παγκόσμια οικονομία, είναι επιτακτική ανάγκη οι εταιρείες να συνάψουν συνεργασίες που θα επιταχύνουν την εισαγωγή καινοτομικών διαδικασιών.

Από το σύνολο των καλών πρακτικών και case studies επιλέχθηκαν δεκαπέντε παραδείγματα που δείχνουν μια ήδη υπάρχουσα συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ΜΜΕ και τους στόχους τους.

Τα πανεπιστήμια μπορούν να είναι σημαντικοί πόροι στο πλαίσιο της στρατηγικής καινοτομίας μιας επιχείρησης και οι εταιρείες μπορούν να είναι μια πηγή της εφαρμοσμένης έρευνας και

απτά αποτελέσματα για το Πανεπιστήμιο. Η λέξη κλειδί της συνεργασίας είναι το είδος της γνώσης που προέρχεται από μια τέτοια συνεργασία και πως ο κάθε εταίρος μπορεί να συμβάλει και να βελτιώσει την απόδοση και τα αποτελέσματα του άλλου.

Η προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις ανάγκες των ΜΜΕ αναφέρεται σε κάθε είδος συνεργασίας. Συγκεκριμένα η διά βίου μάθηση μπορεί να παρέχεται από ΑΕΙ, αλλά αυτό το είδος της μάθησης θα πρέπει να λάβει μια μορφή που να ταιριάζει στις ανάγκες μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η μορφή των προγραμμάτων κατάρτισης θα πρέπει να είναι τέτοια που να ξεπερνάει τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ, όπως η έλλειψη χρόνου. Για παράδειγμα, τα προγράμματα κατάρτισης μπορούν να λάβουν μια μορφή άσκησης που θα πραγματοποιείται ενδοεπιχειρησιακά, αλλά με εξωτερικούς εκπαιδευτές ή ακόμα και ηλεκτρονική μάθηση (e-learning).

2.5 Τάσεις και προσέγγιση για την οικοδόμηση αποτελεσματικών και ελκυστικών μαζικών ανοικτών διαδικτυακών μαθημάτων (MOOCs)

Στο μέλλον οι managers των ΜΜΕ του κλάδου Κλωστουφαντουργίας και Ένδυσης θα έρθουν αντιμέτωποι με το άγχος να ανταποκριθούν σε καθήκοντα που απαιτούν νέες ειδικές ικανότητες από αυτούς. Οι αναδυόμενες αρμοδιότητες ως επί το πλείστον θα αφορούν εξαγωγικό προσανατολισμό, μη τεχνολογική καινοτομία και εμπορική καινοτομία, αναδιοργάνωση των διαδικασιών σύμφωνα με την αειφορία, την Επιχειρηματική Κοινωνική Ευθύνη (CSR) και την ποιότητα, και - το σημαντικότερο - την επιχειρηματικότητα, προκειμένου να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Κατά την τελευταία δεκαετία, μια από τις πιο σημαντικές εξελίξεις στον τομέα της εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη των μαζικών ανοικτών διαδικτυακών μαθημάτων (MOOCs). Στο πλαίσιο αυτό, ο στόχος της έκθεσης αυτής είναι να παράσχει μια γενική και τεκμηριωμένη άποψη σχετικά με τα πιθανά οφέλη από τη χρήση MOOCs ως νέα ευέλικτη, καινοτόμο προσέγγιση της μάθησης και του τρόπου παράδοσης

Πριν από την οικοδόμηση ενός αποτελεσματικού και ελκυστικού μαζικού ανοικτού διαδικτυακού μαθήματος, ως ένα νέο μοντέλο παροχής κατάρτισης για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης από τα ΑΕΙ, που να στηρίζεται στη βιωματική μάθηση και στην ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων λαμβάνοντας υπόψη τα εμπόδια που υπάρχουν μεταξύ των ΜΜΕ και πολύ μικρών επιχειρήσεων, απαιτείται μια ισχυρή τεκμηρίωση σχετικά με το θέμα

Η έρευνα γραφείου στοχεύει στο να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις, τους όρους και τα επιχειρήματα για την παραγωγή ενός εύκαμπτου εργαλείου ΤΠΕ που απευθύνεται στους μελλοντικούς Διευθυντές, προσφέροντας ένα υλικό κατάρτισης σε πολύ πρακτική και βασισμένη στην εργασία μορφή, με μια ισχυρή χρήση της προσομοίωσης και την κατάσταση της πραγματικής ζωής.

Η ανοικτή εκπαίδευση φέρνει νέες ευκαιρίες για καινοτομία στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θα επιτρέπουν στα ιδρύματα και τους ακαδημαϊκούς να εξερευνήσουν νέα μοντέλα on line κατάρτισης και καινοτόμες πρακτικές στη διδασκαλία και τη μάθηση. Ως εκ τούτου, μία από τις κύριες δραστηριότητες που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο του έργου TECLO ήταν η βιβλιογραφική έρευνα σχετικά με τις τάσεις και προσεγγίσεις για την οικοδόμηση αποτελεσματικών Μοοcs.

Το υλικό που συγκεντρώθηκε διαμορφώθηκε σε διάφορα τμήματα που περιλαμβάνονται στο **κεφάλαιο 5** της έκθεσης:

Εξέταση της βιβλιογραφίας για μαζικά ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα (MOOCs) που περιλαμβάνει μια ιστορική προσέγγιση τους, για την εξέλιξη της τεχνολογίας μέχρι στιγμής, για τις κύριες πλατφόρμες που χρησιμοποιούνται για τη διανομή MOOCs και τα διαφορετικά προφίλ των συμμετεχόντων σε MOOCs.

Case studies σχετικά με τη χρήση μαζικών ανοικτών διαδικτυακών μαθημάτων MOOCs επισημαίνοντας τα γενικά χαρακτηριστικά των μαθημάτων του κάθε είδους προγράμματος, προκειμένου να καθοριστούν οι παράγοντες που καθιστούν τα MOOCs ελκυστικά. Ο κύριος στόχος είναι η ανάλυση της δομής του μαθήματος και η οργάνωση του προγράμματος σπουδών στα διάφορα είδη.

Βάση δεδομένων για μαζικά ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα (MOOCs) με γενικό στόχο την επαγγελματική κατάρτιση. Αξιολογείται η αποτελεσματικότητα των MOOCs (όπως υποστηρίζεται από τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία). Εξετάζονται μέθοδοι πιστοποίησης προσόντων καθώς διαπιστώνεται ότι οι συμμετέχοντες σε τέτοιου είδους μαθήματα δεν επιδιώκουν να αποκτήσουν πιστοποιητικό, αλλά παρακολουθούν το μάθημα σαν παρατηρητές.

Μεθοδολογίες μάθησης που μπορεί να εφαρμοσθούν στα MOOCs όπως Gamification και game-based learning, λαμβάνονται υπόψη, καθώς επίσης ο στόχος της μεταφοράς των πλεονεκτημάτων της εφαρμογής των Gamification και game-based learning στα MOOCs.

Η τελευταία ενότητα του κεφαλαίου περιλαμβάνει τις τελικές προϋποθέσεις και όρους που πρέπει να έχουμε κατά νου όταν σχεδιάζουμε να δημιουργήσουμε ένα μαζικό ανοικτό διαδικτυακό μάθημα. Μια λίστα με τις επιλογές που πρέπει να γίνουν θα χρησιμοποιηθεί ως λίστα ελέγχου, μαζί με ένα διάγραμμα στο οποίο απεικονίζονται τα κύρια θέματα.

2.6. Έρευνα πεδίου- Σχεδιασμός και μεθοδολογία

Το τελευταίο κεφάλαιο της έκθεσης περιλαμβάνει τη μεθοδολογία και τα εργαλεία για την έρευνα πεδίου που θα οδηγήσει στην αποτύπωση των ικανοτήτων και το σχεδιασμό των πινάκων των νέων δεξιοτήτων που θα αποκτηθούν από τα νέα διοικητικά στελέχη.. Αυτά θα αποτελούν τη βάση της σύστασης των αναλυτικών προγραμμάτων της ΕΕ για το νέο επαγγελματικό προφίλ του TECLOM, εμπλουτισμένο με τις πιο προηγμένες επιχειρηματικές και διοικητικές ικανότητες. Τα εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για τη διενέργεια της έρευνας πεδίου αποτελούνται από τα ερωτηματολόγια για τις ΜΜΕ του κλάδου και τα ΑΕΙ, και σκοπό έχουν να προσδιορίσουν αφ ενός τις βασικές ανάγκες και το είδος της στήριξης που χρειάζονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις προκειμένου να γίνουν «αποτελεσματικές και καινοτόμες» και αφ ετέρου τα κύρια πλεονεκτήματα της διδασκαλίας εγκάρσιων δεξιοτήτων, ιδιαίτερα της επιχειρηματικότητας, μέσω MOOCs.

Οι στόχοι της έρευνας πεδίου είναι να παρέχουν ζωτικής σημασίας πληροφορίες σχετικά με:

- Τα Βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολύ μικρές και ΜΜΕ: (1) η εφαρμογή στρατηγικών εξαγωγικού προσανατολισμού, (2) η εφαρμογή μη τεχνολογικής και εμπορικής καινοτομίας (3) η αναδιάρθρωση της παραγωγής ώστε να είναι συμβατή με τη βιώσιμη ανάπτυξη, την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) και την ποιότητα (4) η αναζήτηση αποτελεσματικότητας μέσω αλλαγών με εφαρμογή καινοτόμων επιχειρηματικών δεξιοτήτων.
- Τα κύρια εμπόδια / κίνητρα που αντιμετωπίζουν τα ΑΕΙ στον κλάδο ένδυσης και κλωστοϋφαντουργίας στην εισαγωγή καινοτόμων MOOCs.
- Τα κύρια ενδεικτικά πλεονεκτήματα της διδασκαλίας εγκάρσιων δεξιοτήτων, ιδιαίτερα της επιχειρηματικότητας.

Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στα θέματα και τις προκλήσεις που θεωρούνται κρίσιμες για τον ευρωπαϊκό κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης:

- Στη σημασία των **στρατηγικών εξαγωγικού προσανατολισμού**, που απαιτούν έναν συνδυασμό *branding, marketing* και *ικανότητα κατανομής αρμοδιοτήτων* από τα διοικητικά στελέχη, αλλά και των δυνατοτήτων για τη δημιουργία των προϋποθέσεων για εξαγωγές, όπως η *προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας*, την πρόσβαση σε εξαγωγικές πιστώσεις και σε χρηματοπιστωτικά μέσα που να επιτρέπουν τη βιομηχανοποίηση και εμπορευματοποίηση των αποτελεσμάτων της καινοτομίας.
- Στην επέκταση της έννοιας της καινοτομίας από την τεχνολογική σε **μη τεχνολογική καινοτομία** με την εισαγωγή νέων οργανωτικών μεθόδων και μεθόδων μάρκετινγκ. Αυτό απαιτεί καλή επικοινωνία με τους τελικούς καταναλωτές και καλύτερη γνώση των ζητημάτων που σχετίζονται με την *καινοτομία στο marketing* (τοποθέτηση προϊόντων, προώθηση και τιμολόγηση των προϊόντων) και των δεξιοτήτων της *μαζικής εξατομίκευσης*

(*mass customization*), τη διαχείριση του έργου και τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των σχέσεων με τα ερευνητικά κέντρα.

- Στα **θέματα βιώσιμης ανάπτυξης** όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και την παγκόσμια κοινωνική ευθύνη. Τα διοικητικά στελέχη θα πρέπει να επικεντρωθούν στην *ενεργειακή απόδοση και τον έλεγχο εκπομπών αερίων* (ενεργώντας τους ποιοτικούς ελέγχους με βάση τα περιβαλλοντικά πρότυπα) και να βελτιώσουν την ικανότητά τους στις *διαδικασίες αναδιάρθρωσης της παραγωγής σύμφωνα με την ΕΚΕ και την ποιότητα*, καθώς και να θέτουν τις βάσεις για τη δημιουργία εμπιστοσύνης στους πελάτες ότι τα προσφερόμενα από την εταιρεία προϊόντα κατασκευάζονται με στόχο τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον.
- Στην εμπέδωση βασικών δεξιοτήτων σε **θέματα ηγεσίας και επιχειρηματικότητας**, δηλαδή της ικανότητας λήψης αποφάσεων με βάση την εκτίμηση κινδύνου (*ανάληψη κινδύνων*), της ικανότητας αναγνώρισης και εφαρμογής των ευκαιριών για επιχειρηματική ανάπτυξη (*δημιουργικότητα και κριτική σκέψη*), και άλλων «ήπιων» δεξιοτήτων όπως *επικοινωνία, συνεργασία, διαχείριση κόστους, διαχείριση έργου, διαχείριση χρόνου, διαχείριση ποιότητας*.

Στο πλαίσιο αυτό, η έρευνα πεδίου που απευθύνεται σε Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης θα πρέπει να επικεντρωθεί τόσο στις νέες δεξιότητες που πρέπει να αποκτηθούν από τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων του κλάδου καθώς και στην καινοτόμο προσέγγιση της μάθησης και στη μέθοδο διδασκαλίας που βασίζεται σε ελεύθερα προσβάσιμα online μαθήματα μέσω του διαδικτύου με τη χρήση προσομοίωσης και ρεαλιστικών παραδειγμάτων. Η **μεικτή και online μάθηση** θα παρέχεται σε ποικιλία μορφών με μεγαλύτερη έμφαση στα **ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα (MOOCs)** και στην εμπειρία, το ενδιαφέρον και την ανάγκη των ενδιαφερομένων για τη συμμετοχή σε τέτοιου είδους μαθήματα.

Αναμένεται ότι τα αποτελέσματα θα αναδείξουν τα εμπόδια και τα κίνητρα που συναντούν τα συναφή με τον κλάδο Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στο σχεδιασμό και υλοποίηση καινοτόμων MOOCs.

Τα ευρήματα της έρευνας πεδίου θα οδηγήσουν στην αποτύπωση των ικανοτήτων και το σχεδιασμό των προτύπων των νέων δεξιοτήτων που θα αποκτηθούν από τα νέα διοικητικά στελέχη. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα αποτελέσουν τη βάση της σύστασης των αναλυτικών προγραμμάτων της ΕΕ για το νέο επαγγελματικό προφίλ του TECLOM, εμπλουτισμένο με πιο προηγμένες επιχειρηματικές και διοικητικές ικανότητες.

Επίσης, η έρευνα πεδίου θα οδηγήσει στην επίτευξη μιας **συγκριτικής έκθεσης** που θα τονίζει τα βασικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό των προϊόντων του έργου, δίνοντας τις απαραίτητες πληροφορίες για τον καθορισμό της **μελλοντικής στρατηγικής για την ανάπτυξη ΜΜΕ που θα διακρίνονται για τη γνώση και την καινοτομία τους**.

Η έρευνα πεδίου βασίζεται σε ερωτηματολόγια που θα σχεδιαστούν σύμφωνα με την τυποποιημένη μεθοδολογία που αφορά τις έρευνες πεδίου και θα στηρίζονται στα αποτελέσματα της έρευνας γραφείου. Θα απευθύνονται κυρίως στα διοικητικά στελέχη των ΜΜΕ / πολύ μικρών επιχειρήσεων και στους ενδιαφερόμενους από ΑΕΙ που ανήκουν στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης. Επίσης, θα μπορούσαν να απευθυνθούν και σε άλλες ομάδες στόχους όπως ειδικοί σε θέματα του κλάδου, εκπρόσωποι τοπικών/εθνικών αρχών και άλλοι ενδιαφερόμενοι.

Στόχος της έρευνας πεδίου είναι να εντοπίσει τα εμπόδια / κίνητρα που συναντούν τα σχετικά με την κλωστοϋφαντουργία και ένδυση ΑΕΙ στην εφαρμογή καινοτόμων ΜΟΟСs καθώς και τα βασικά πλεονεκτήματα της διδασκαλίας εγκάρσιων δεξιοτήτων, π.χ της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ. Το τελικό αποτέλεσμα της Έρευνας Πεδίου πρόκειται να είναι μια συγκριτική έκθεση, που θα αναδεικνύει τα κύρια στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό των προϊόντων του σχεδίου δίνοντας τις απαραίτητες πληροφορίες για τον καθορισμό της στρατηγικής για τη δημιουργία ΜΜΕ εντάσεως γνώσης και καινοτομίας.

Θα διανεμηθούν 400 ερωτηματολόγια για να απεικονίσουν τις ανάγκες και τη νοοτροπία των Ευρωπαϊκών ΜΜΕ/πολύ μικρών επιχειρήσεων που ανήκουν στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, σε όλες τις χώρες εταίρους (50 για κάθε χώρα). Οι ερωτηθέντες θα προέρχονται από δύο ομάδες:

- διευθυντές (και άλλα διοικητικά στελέχη) από Ευρωπαϊκές πολύ μικρές και Μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ανήκουν στον κλάδο κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης και είναι απασχολούμενοι (περίπου 40 ερωτηθέντες ανά χώρα);
- σχετικές ομάδες στόχους από Ανώτατα Εκπαιδευτικά ιδρύματα που ασχολούνται με την κλωστοϋφαντουργία και ένδυση (διοικητικά στελέχη, καθηγητές κλπ) και είναι απασχολούμενοι (περίπου 10 ερωτηθέντες / χώρα).

2.7. Συμπεράσματα

Το TECLO (Textile & Clothing) δημιουργήθηκε με σκοπό: να προωθήσει τον προσδιορισμό και την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες και την ένταξή τους στις δομές των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ), να αναπτύξει τις απαραίτητες διοικητικές ικανότητες λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, να βοηθήσει τα πανεπιστήμια να αναπτύξουν προγράμματα σπουδών που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του κλάδου, να επιτύχει τον εφοδιασμό των αποφοίτων με τις κατάλληλες δεξιότητες και την κατάλληλη νοοτροπία για την αγορά εργασίας, μέσω της προώθησης της στενότερης συνεργασίας με τον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης.

Στόχος είναι ο εκσυγχρονισμός του Ανώτατου Ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού συστήματος στον τομέα κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης μέσω μιας καλύτερης πρόβλεψης των απαιτούμενων

δεξιοτήτων που θα βασίζεται στη βιώσιμη-διαρκή συνεργασία μεταξύ εκπαίδευτικού συστήματος και επιχειρήσεων, πράγμα που είναι απολύτως αναγκαίο.

Το κεφάλαιο που αναφέρεται στα συμπεράσματα καταγράφει τα σημεία-κλειδιά και προσδιορίζει τις κατευθύνσεις για περαιτέρω έρευνα και προβληματισμό. Αξιολογεί τις ανάγκες των ευρωπαϊκών ΜΜΕ στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης, με έμφαση στην ανάπτυξη, την καινοτομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη, μέσω ενός πλαισίου που θα προβλέπει τις απαραίτητες δεξιότητες και θα οδηγήσει σε καλύτερα καταρτισμένους επαγγελματίες. Η συνεργασία μεταξύ των επαγγελματικών ενώσεων, των εργοδοτών και των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη διαμόρφωση των μελλοντικών μαθημάτων είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση και την ανάπτυξη του κλάδου.

Το τελικό αποτέλεσμα της έρευνας πεδίου θα είναι μια συγκριτική έκθεση που θα επικεντρώνεται στα κύρια στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό των προϊόντων του προγράμματος. Η έκθεση θα παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για τον καθορισμό της στρατηγικής για μελλοντικές καινοτόμες και με ένταση γνώσης ΜΜΕ του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης.

Οι πιθανές ομάδες στόχοι που θα επωφεληθούν από το έργο είναι: εκπαιδευτικά ιδρύματα (πανεπιστήμια, ινστιτούτα τεχνολογίας), επιχειρήσεις (ΜΜΕ, προμηθευτές, κέντρα έρευνας και ανάπτυξης κλπ.) δημόσιοι οργανισμοί (εμπορικά επιμελητήρια, τοπικές αρχές, επαγγελματικοί σύνδεσμοι) και άλλοι χρήστες (μαθητές, κατασκευαστικές εταιρείες, εταιρείες παροχής υπηρεσιών, καθηγητές, ερευνητές, σχεδιαστές, διοικητικά στελέχη) σε Ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

2.8 Παραρτήματα

Τα έξι παραρτήματα που περιλαμβάνονται στην έκθεση παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με το υλικό που παρουσιάστηκε στα κύρια κεφάλαια. Συγκεκριμένα, Το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 περιλαμβάνει τον κατάλογο των κυριότερων διεθνών παρατηρητήριων, ενώσεων, ερευνητικών κέντρων και ΑΕΙ τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 παρουσιάζει χρήσιμες δημοσιεύσεις σχετικά με τις νέες δεξιότητες που απαιτούνται στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης. Το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 αναφέρεται στις κύριες ευρωπαϊκές κλαδικές μελέτες σχετικά με τις νέες δεξιότητες που θα απαιτηθούν στο μέλλον για την ανάπτυξη του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης. Το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 περιλαμβάνει Βέλτιστες Πρακτικές και Case Studies για τη συνεργασία ΜΜΕ και ΑΕΙ Το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5 ασχολείται με τις τάσεις και προσεγγίσεις για την οικοδόμηση αποτελεσματικών και ελκυστικών ΜΟΟCs. Διενεργεί μια εις βάθος εξέταση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος των 76 ΜΟΟCs και αναφέρει επίσης έναν κατάλογο casestudies/ορθών πρακτικών σχετικά με τη χρήση των ΜΟΟCs για τη διδασκαλία εγκάρσιων δεξιοτήτων. Τέλος, στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6 παρέχονται δύο ερωτηματολόγια, που

απευθύνονται σε επιχειρήσεις και σε ΑΕΙ αντίστοιχα. Τα ερωτηματολόγια που αναπτύσσονται σύμφωνα με την τυποποιημένη μεθοδολογία της έρευνας χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα της έρευνας γραφείου. Θα απευθύνονται κυρίως στα διοικητικά στελέχη των ΜΜΕ / πολύ μικρών επιχειρήσεων και στους αρμόδιους φορείς από ΑΕΙ που ανήκουν στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης. Η επιτόπια έρευνα επιδιώκει να προσδιορίσει τα εμπόδια / κίνητρα που συναντούν τα ΑΕΙ σχετικά με κλωστοϋφαντουργία και ένδυση στην εισαγωγή καινοτόμων MOOCs, καθώς και τα κύρια πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη διδασκαλία εγκάρσιων δεξιοτήτων, ειδικά της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ.